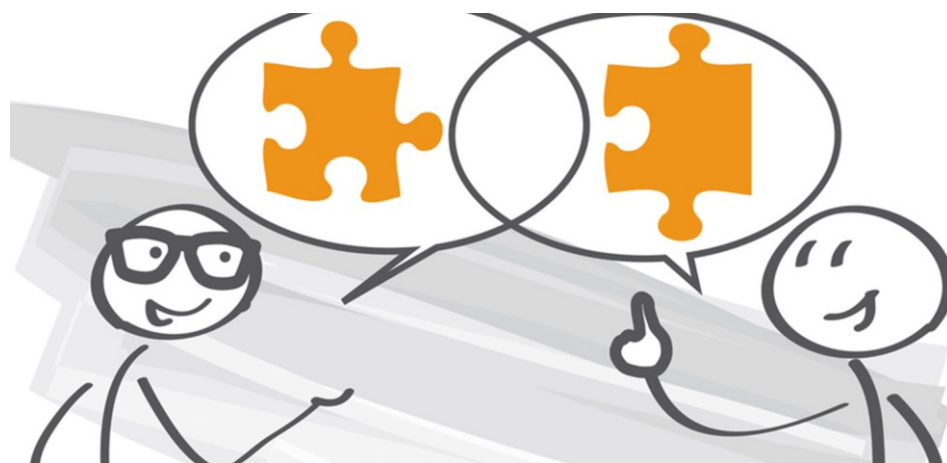

SPECIALBØRNEHJEMMENE
– i gode hænder

Dansk kvalitetsmodel på det sociale område

Lokal retningslinje for Kommunikation

Dansk kvalitetsmodel på det sociale område er igangsat af regionerne og Danske Regioner i fællesskab. Alle regionale tilbud efter §§ 66, 107 og 108 i serviceloven er omfattet af kvalitetsmodellen.

I et samarbejde mellem regionerne er der udviklet kvalitetsstandards inden for udvalgte temaområder. Standarderne indebærer, at der udarbejdes en række retningsgivende dokumenter med retningslinjer for, hvordan arbejdet med standarderne finder sted i praksis på sociale tilbud. Dokumenterne udarbejdes på 2 niveauer:

- Et fælles niveau med regionale retningslinjer, der er gældende for alle tilbud i Specialsektoren.
- Et lokalt niveau, med lokale retningslinjer, der specifikt er tilpasset det enkelte tilbud.

Dette dokument udgør Specialbørnehjemmenes lokale retningslinje for kvalitetsmodellens standard for kommunikation for børn og unge anbragt efter §§ 66 og 107.

SPECIALBØRNEHJEMMENE

Dokumentoverblik

Dokumenttype: Lokal retningslinje	Titel: • Afdækning af de enkeltes kommunikative ressourcer. • Hvordan viden om de enkeltes kommunikative ressourcer omsættes i daglig praksis på Specialbørnehjemmene. • Løbende evaluering og eventuel revidering af de enkeltes kommunikative afdækning.	
Anvendelsesområde: Specialbørnehjemmene Døgnpladser §§ 66 og 107	Standard: Kommunikation. Der arbejdes kontinuerligt med at afdække barnets/den unges kommunikative ressourcer for at fremme barnets/den unges mulighed for kommunikation	
Målgruppe: Alle medarbejdere på Specialbørnehjemmene, der er med til at udarbejde og godkende Individuelle planer Afdelingsledere og DKM ressourcpersoner har et særligt og skærpet ansvar for retningslinjen	Revision senest: Kvalitetsovervågning Dato er endnu ikke fastsat af Speciaalsektoren	Revisionsansvarlig: Tilbudsleder
Godkendt af: Tilbudsleder	Revideret og gældende fra: 15. maj 2023	

Formål:

Kommunikation er en helt elementær forudsætning for relationer mellem mennesker. Det er igennem kommunikation, vi får indsigt i andre menneskers liv, ønsker og behov. Kommunikation er grundlæggende for, at barnet/den unge bliver hørt og forstået og herigennem får størst mulig indflydelse på eget liv.

En vellykket kommunikation kræver ofte særlige faglige og metodiske indsatser for at respektere, forstå og imødekomme børnene/de unge, der hvor de er.

Kommunikation forstås som udveksling af budskaber. Fokus er på mennesker i samspil og de relationer de skaber og udvikler selv-opfattelser og jeg-bevidsthed i. Udgangspunktet er totalkommunikation, hvor alle til rådighedstående kommunikationsformer/metoder og hjælpemidler tages i brug for at sikre gensidig forståelse.

I dette perspektiv er det særligt vigtigt, at arbejdet med kommunikation ikke kun bliver kommunikationstræning eller alene bliver til oplæring i brugen af forskellige kommunikationshjælpemidler.

Kommunikation er med til at skabe relationer, der gør det betydningsfuldt at kommunikere, og som inddrager børnene/de unge i et kommunikativt fællesskab.

Fremgangsmåde:

I det følgende beskrives Specialbørnehjemmenes lokale retningslinje for arbejdet med kommunikation for de børn/unge, der er fastboende på Specialbørnehjemmene.

Sammenhæng og forløb er vigtige elementer i arbejdet med kommunikation. Derfor indhentes oplysninger om barnets/den unges kommunikation via forældremyndighedsindehaverne/værge, skole, børnehave og øvrige relevante samarbejdspartnere.

Inden for den første måned efter indskrivningsdatoen påbegyndes afdækning af barnets/den unges kommunikationsform. Denne beskrives i barnets/den unges individuelle plan under fanen "kommunikation" – kommunikationscirkel, hvor de kommunikationsformer, der er gældende for det enkelte barn/den unge præciseres.

De metoder, der benyttes til afdækning af kommunikationen, kan være:

- Observationer i hverdagen.
- Strukturelle iagttagelser.
- Video.
- Udviklingsbeskrivelse.
- Afprøvning af kommunikative hjælpemidler.
- Tolkning.

Ligeledes påbegyndes udarbejdelse af kommunikationspas ud fra de foreliggende oplysninger og foreløbige observationer. Kommunikationspasset udarbejdes for de børn og unge, hvor passet vurderes at være et nyttigt redskab, som kan understøtte kommunikationen med barnet/den unge.

Der skal arbejdes målbevidst med, at alle børn og unge har/udvikler et ja/til og nej/fra.

Kommunikationsafdækningen – barnets/den unges kompetencer og udviklingen af barnets/den unges kommunikative ressourcer indgår som et selvstændigt element i den individuelle plan under fanen kommunikation.

Ud fra den lokale retningslinjes formål skal der altid arbejdes med og have fagligt fokus på barnets/den unges kommunikation. Der skal tages stilling til evt. mål/delmål for kommunikation. Hvis der ikke opstilles et aktivt mål/delmål for kommunikation, skal det beskrives i den individuelle plan, hvordan der i hverdagen arbejdes med barnets/den unges kommunikation.

I den individuelle plan beskrives, hvorledes barnet/den unge og/ eller forældremyndighedsindehaverne har haft indflydelse på afdækningen. Det skal i den individuelle plan under fanen "kommunikation" ligeledes fremgå, hvilke faglige tilgange og metoder der er anvendt til kommunikationsafdækningen.

Kontaktteamet er ansvarligt for overstående.

Afdækning af de enkeltes kommunikative ressourcer.

Ved begrebet afdækning forstås:

At undersøge og dokumentere barnets/den unges kommunikative ressourcer. Der er ikke tale om neurologiske/psykologiske undersøgelser og udredninger.

Barnets/den unges udviklingsbeskrivelse danner udgangspunkt for barnets/den unges kommunikative afdækning. Barnets/den unges kommunikative forudsætningerne, ifølge barnets/den unges udviklingsbeskrivelse, noteres i den individuelle plan under fanen kommunikation. Herudover kan barnets/den unges autonome stresskompass benyttes til at belyse barnets/den unges tegn ift. totalkommunikation.

Kommunikationsafdækningen udarbejdes efter kommunikationscirklen (bilag 2) i den individuelle plan, under fanen kommunikation for at sikre systematisk afdækning.

- Ud fra kommunikationscirklen udarbejdes et kommunikationspas, hvis dette fagligt vurderes anvendeligt for barnet/den unge. Kommunikationspasset er et lille hæfte i jeg-form med vigtige oplysninger om barnets/den unges kommunikationsform, ønsker, behov og kommunikative ressourcer (bilag 1). Dette kan suppleres eller erstattes med det digitale kommunikationspas, som er en app, der installeres på barnets/den unges ipad.

Formålet med kommunikationspas:

- At barnet/den unge kan præsentere sig selv samt sine behov og ønsker til et kommunikativt samspil.
- At barnet/den unge kan fortælle om sine kommunikationsformer, kommunikative ressourcer og evt. kommunikationshjælpemidler.
- At skabe de bedste forudsætninger for forståelse, tolkning, rammer og en god kommunikation, når barnet/den unge indgår i relationer.

I den individuelle plan under fanen kommunikation, beskrives barnets/den unges behov for støtte og indsats samt følgende punkter:

- Barnets/den unges verbale og nonverbale kommunikation.
- Beskrivelse af barnets/den unges måde at kommunikere ja/til nej/fra.

- Barnets/den unges ekspressive og impressive kommunikation.
- Barnet/den unges modersmål, hvis andet end dansk.
- Barnets/den unges kognitive, psykiske, sociale og fysiske ressourcer i forhold til kommunikation.
- Barnets/den unges initiativ i kommunikation med andre.
- Hvordan kommunikeres der med barnet/den unge? Hvilke kommunikationshjælpemidler/-teknikker og former bruger barnet/den unge.
- Hvilke rammer har barnet/den unge behov for, for at kunne kommunikere bedst muligt?

Hvordan viden om de enkeltes kommunikative ressourcer omsættes i daglig praksis på Specialbørnehjemmene

Den kommunikative afdækning vil, for de børn og unge der bor på Specialbørnehjemmene, ofte omsættes i et kommunikationspas, hvis dette vurderes anvendeligt for barnet/den unge. Kommunikationspasset er med til at sikre, at de personer, som er omkring med barnet/den unge, har mulighed for at hente viden om barnets/den unges kommunikative ressourcer og at disse benyttes i hverdagen. Der noteres i den individuelle plan hvor kommunikationspasset kan findes.

Løbende evaluering og eventuel revidering af de enkeltes kommunikative afdækninger.

De medarbejdere, der er omkring barnet/den unge i hverdagen, skal dokumentere arbejdet med kommunikationen. Dokumentation skal beskrives i dagbogen under konteksten "kommunikationsforhold". Kontaktteamet foretager løbende og min 2. gange om året opfølgning og evaluering ift. om barnet/den unge udviser nye kommunikative ressourcer og kompetencer, og hvordan de understøttes pædagogisk. Opfølgning og evaluering af dagbogsnotaterne noteres i kommunikationsafdækningen i den individuelle plan under fanen kommunikationsforhold og i barnets/den unges status.

Bilag 1 til retningslinje for kommunikation

Om mig

Billede af afdeling	
---------------------	--

	
---	--

 Fødselsdag	
--	--

 Skole/børnehave	
--	--

Familie eller andre betydningfulde personer	
---	--

Kommunikationspas

Barnets/den unges navn

Foto

Revideret, den

Mine kommunikationsformer

	
Hjælpemidler	

	
Mine behov og ønsker	

Min diagnoses/problemstillings betydning for kommunikation med mig

	
Diagnose	

	
Betydning	

Mine udtryksformer

	
Glad	

	
Sur	

Kommunikative ressourcer

Ja

Nej

Sprogforståelse

Impressiv

Ekspressiv

Ordbog

Kommunikationscirkel

Barnets/ den unges kommunikation afdækkes via. Kommunikationscirklen, her undersøges og dokumenteres barnets/den unges kommunikative ressourcer.

Barnets/ den unges navn:

Udarbejdet af:

Dato:

- ☐ Talemaskine (til velfungerende børn, unge, voksne med kognitiv forståelse)
- ☐ Kropskontakt (kan kommunikere via kroppen)
- ☐ Farvekulør (skifter farve ved f.eks. ubehag, glæde)
- ☐ Lyde, tonefald (skifter lyde ved f.eks. glæde, ophidselse, ked af det)
- ☐ Lydopmærksomhed (reagerer på lyde og kan agere efter disse lyde)
- ☐ Berøring (gennem forskellige måder at berøre på kan der kommunikeres hensigter)
- ☐ Mimik (viser klar mimik på glæde, ked af det, ophidselse m.m)
- ☐ Konkrete situationer (det handler om struktur – f.eks. bad, spisning, sengelægning – her kan der være særlige kommunikationsbehov eller metoder)
- ☐ Konkreter (det kan være gennem genstande, billeder eller lyde at der arbejdes med kommunikation)
- ☐ Gestus, protosymboler (man anviser overfor personen, hvad man har tænkt sig – man laver måske sine egne symboler)
- ☐ Udpegning (via billeder, omgivelser eller personer kan man bruge udpegning som kommunikation)
- ☐ Hjemmelavede tegn (understøtter TTT)
- ☐ Naturlige tegn
- ☐ Tegn på kroppen (kommunikation ved at bruge sin egen krop som TTT)
- ☐ Mundaflæsning
- ☐ Braille/blindeskrift
- ☐ Håndalfabet
- ☐ Læsning
- ☐ Skrift

- ☐ Pantomime (man spiller en scene for at vise, hvad man gerne vil sige)
- ☐ Proformer (noget træder i stedet for)
- ☐ Billed/ symbol læsning
- ☐ Abstrakte tegn
- ☐ Tegnsprog
- ☐ Tegn dansk
- ☐ Tegn med støttetegn
- ☐ Bliss (kombination af billeder og bogstaver)
- ☐ Tegninger
- ☐ Piktogrammer
- ☐ Omridstegninger
- ☐ Impressivt/ ekspressivt sprog
- ☐ Billedforståelse
- ☐ Kommunikationspas udarbejdes

Andet: